

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

22 грудня 2020 р.
протокол № 11

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК

методичні вказівки до їх виконання

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 242 «Туризм»
освітньо-професійна програма «Туризм»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Схвалено на засіданні кафедри
туризму та готельно-ресторанної
справи
20 жовтня 2020 р.,
протокол № 5

Житомир
2020 – 2021 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 2

Наскрізна програма практик та методичні вказівки до їх виконання для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійна програма «Туризм» / Укладачі: Олійник О.В., Давидюк Ю.В., Мілінчук О.В., Ярмолюк Д.І., Павлюк В.М. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. – 56 с.

Укладачі:

ОЛІЙНИК Оксана, д.е.н., професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

ДАВИДЮК Юлія, к.е.н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

МІЛІНЧУК Ольга, к.е.н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

ЯРМОЛЮК Діна, асистент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

ПАВЛЮК Валентина, старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Рецензенти:

к.е.н., доц. кафедри менеджменту і підприємництва Ігор БУРАЧЕК

к.е.н., доц. кафедри менеджменту і підприємництва Ірина ЦАРУК

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 3

ЗМІСТ

Вступ.....	4
I. Програма навчальної практики.....	5
1. Мета та основні завдання.....	5
2. Зміст практики.....	6
3. Форми та методи контролю.....	12
4. Вимоги до оформлення звіту.....	12
5. Критерії оцінювання практики.....	13
II. Програма виробничої практики II курс.....	14
1. Мета та основні завдання.....	14
2. Зміст практики.....	14
3. Форми та методи контролю.....	18
4. Вимоги до оформлення звіту.....	18
5. Критерії оцінювання практики.....	21
III. Програма виробничої практики III курс.....	23
1. Мета та основні завдання.....	23
2. Зміст практики.....	23
3. Форми та методи контролю.....	27
4. Вимоги до оформлення звіту.....	27
5. Критерії оцінювання практики.....	28
IV. Програма переддипломної практики.....	30
1. Мета та основні завдання.....	30
2. Зміст практики.....	30
3. Форми та методи контролю.....	50
4. Вимоги до оформлення звіту.....	50
5. Критерії оцінювання практики.....	52
6. Рекомендовані навчально-методичні видання.....	53

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 4

ВСТУП

Програма практик для здобувачів вищої освіти, освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 242 «Туризм» є основним навчально-методичним документом, який встановлює зміст, наступність та взаємозв'язки між усіма видами практики, які проходять студенти під час навчання в Державному університеті «Житомирська політехніка», факультеті бізнесу та сфери обслуговування, кафедри туризму та готельно-ресторанної справи.

Головним завданням програми практик є демонстрація наявності єдиної концепції практичної підготовки студентів за спеціальністю 242 «Туризм». Студенти за спеціальністю 242 «Туризм» протягом періоду навчання в Державному університеті «Житомирська політехніка» проходять наступні практики.

Види практик, які передбачені навчальним планом підготовки студентів першого (бакалаврського) освітнього ступеня за галуззю знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальність 242 «Туризм»

Семестр	Вид практики	Тривалість (у тижнях)	Форма проведення (з відривом, або без відриву від виробництва)
1	Навчальна	2	з відривом
3	Виробнича	2	з відривом
5	Виробнича	2	з відривом
7	Переддипломна	2	з відривом

Базами для проведення навчальної, виробничої та переддипломної практик є підприємства ресторанного господарства, туристичні підприємства, бюджетні установи та організації, з якими підписано договір про співробітництво.

За своїм змістом навчальна практика має сприяти поглибленому розумінню професійної діяльності на основі засвоєних студентом теоретичних знань із дисциплін професійної підготовки, сформованих знань, умінь і навичок.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 5

I. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Метою проведення навчальної практики є ознайомлення студентів першого курсу з важливістю та перспективністю розвитку туристичної галузі як в світовому, так і в загальноєвропейському, національному, регіональному, місцевому масштабах, з можливими напрямками працевлаштування в сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу.

Навчальна практика дозволяє студенту зрозуміти туризм як соціально-економічне явище та вид діяльності; надає можливість оволодіти знаннями про сучасні професії на туристичному ринку, сформувані на базі одержаних в університеті знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах; зробити очевидною потребу систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності; відшукати інтерес до обраної професії, потребу до самоосвіти, вироблення творчого, навчального і науково-дослідницького підходу до навчання.

Завдання навчальної практики полягають у встановленні зв'язків між теоретичними знаннями, отриманими під час вивчення дисциплін і практикою, а саме:

- знайомство із загальними вимогами до рівня підготовки фахівця з туризму на основі компетентного підходу, його знань, навичок та умінь;
- визначення сфер майбутньої професійної діяльності;
- визначення перспектив розвитку туризму в Україні та в світі;
- вироблення власного підходу на основі висновків і пропозицій щодо покращення сучасного туристичного ринку;
- виховання професійних якостей особистості в туристичній, готельній та ресторанній сферах.

Результатом навчальної практики повинні стати:

- усвідомлення студентами майбутньої сфери діяльності, змісту вищої освіти та фахової підготовки, комплексу фундаментальних і професійних знань, особливостей організації та змісту освітньо-професійної програми підготовки фахівців з туризму на різних освітньо-професійних рівнях у закладах вищої освіти, сутності навчального плану щодо підготовки зазначених фахівців;
- отримання загальної інформації щодо стану та перспектив розвитку туристичного ринку в Україні та світі на основі аналізу динаміки статистичних даних.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 6

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

2.1. Методичні рекомендації до виконання завдань навчальної практики

Для досягнення мети визначено наступні завдання для роботи студентів:

1. Творчо сформулювати власний погляд на теми у формі есе.
 - «Чи престижною буде в майбутньому професія пов'язана з туризмом?»;
 - «Туризм – життя сповнене екстриму»;
 - «Менеджер з туризму: позитивні та негативні сторони професії»;
 - «Молодіжний туризм в Україні» та інші.

Есе передбачає невеликий за обсягами твір-роздум (оптимально одна-дві сторінки), в якому в довільній формі висловлюються власні думки щодо престижності професій на сучасному туристичному ринку. Вітається афористичність, образність, парадоксальність викладу думок, прояв активної життєвої позиції (приклад <http://my-future-profession.blogspot.com/>).

2. Проаналізувати можливі напрямки професійного розвитку шляхом вивчення посадових інструкцій працівників сфери туризму. Для цього обрати три посадові інструкції спеціалістів туристичного напрямку та у вигляді таблиці порівняти їх обов'язки, права та відповідальність, кваліфікаційні вимоги.

Посадова інструкція – документ, що визначає організаційно-правове становище працівника (права, обов'язки, відповідальність працівника на займаній посаді, взаємозв'язки з іншими працівниками). Хоча зміст посадової інструкції може варіюватись, але як обов'язковий кадровий документ дає загальне уявлення щодо змісту виконуваної праці.

Вихідна інформація: http://www.jobs.ua/ukr/job_description/rubrics-333/

За обраними професіями (наприклад агент по туризму, адміністратор готелю, екскурсовод) проаналізуйте ринок праці щодо наявних пропозицій працевлаштування:

<https://www.work.ua/>

<http://www.jobs.ua/>

<http://rabota.ua/>

Визначте кількість вакансій в розрізі регіонів – м. Житомир (Житомирська область) та/або м. Київ (Київська область).

3. Охарактеризувати стан розвитку туристичного бізнесу в Україні, використовуючи статистичні дані в розрізі досліджуваного регіону.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 7

3.1. Проаналізуйте напрямки виїзду громадян України за кордон за країнами, до яких вони виїжджали, за даними таблиці 1.1.

Запропоновані данні таблиць є умовними. Дослідження має проводитись за останні 6 (3) років, але враховуючи запізнення подання статистичної інформації для доступу, можливе зміщення на 1-2 роки.

Таблиця 1.1

Виїзд громадян України за кордон за країнами,
до яких вони виїжджали у 2011-2016 рр.

	Роки					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього, у т.ч.	17180034	19773143	21432836	23761287	22437671	23141646
Польща	3999602	5102885	5761184	6991778	7657021	9505713
Російська Федерація	5233972	5475455	5941305	6140406	4671321	4080414
Молдова	1889724	2221379	2174173	2395258	2421169	1727308
Угорщина	1789308	1726957	1759986	1900469	2152512	2442101
Білорусь	1135094	1581128	1673717	1738907	1538160	1325546
Румунія	503195	556792	549966	791845	522350	678700
Єгипет	328623	299927	297267	336173	400427	350936
Туреччина	459061	605592	563184	573840	450549	510537
Словаччина	383961	425585	508008	571266	657102	755248
Німеччина	383325	361689	380554	376316	308908	294797
ОАЕ	65842	109861	151181	210772	161728	137442
Італія	112700	130283	157709	191616	172845	113373

Джерело: Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

У 2016 р. загальна кількість громадян України, яка виїжджала за кордон у туристичних та приватних цілях, становить 23141,6 тис. осіб, що на 704,0 тис. осіб більше, ніж у 2015 р., але на 619,6 тис. осіб менше, ніж у 2014 р. Найбільш відвідуваними у 2016 р. були такі країни як Польща – 9505,7 тис. осіб, Російська Федерація – 4080,4 тис. осіб, Угорщина – 2442,1 тис. осіб.

Подальший аналіз проводиться за окремими країнами.

Проаналізуйте дані запропонованої таблиці, визначивши абсолютне (на скільки осіб більше або менше громадян України перетнуло кордон в досліджуваний період) та відносне відхилення (на скільки відсотків більше або менше громадян України перетнуло кордон в досліджуваний період), заповнивши відповідну таблицю.

У 2014-2016 р. військовий конфлікт на сході України негативно вплинув на туристичні потоки, тому важливим є порівняння даних 2016 р. з 2014 р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10-07.01/242.00.1/Б-2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 8

(зміни в умовах військових дій), 2016 р. та 2011 р. (значення під час та до військового конфлікту) (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Динаміка виїзду громадян України за кордон у 2014-2016 рр.

Країни	Роки			Відхилення 2016 р. до 2015 р.		Відхилення 2016 р. до 2011 р.	
	2014	2015	2016	+/-	%	+/-	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Усього, у т.ч.	23761287	22437671	23141646				
Польща	6991778	7657021	9505713				
Російська Федерація	6140406	4671321	4080414				
Молдова	2395258	2421169	1727308				
Угорщина	1900469	2152512	2442101				
Білорусь	1738907	1538160	1325546				
Румунія	791845	522350	678700				
Єгипет	336173	400427	350936				
Туреччина	573840	450549	510537				
Словаччина	571266	657102	755248				
Німеччина	376316	308908	294797				

Джерело: Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Абсолютне відхилення рахуємо: п.5 = п.4 - п.3

Відносне відхилення рахуємо: п.6 = п.5/п.3 x 100%

Для розрахунку відхилень п.7 та п.8 використовуємо данні з таблиці 1.1.

3.2. Проаналізуйте статистичні дані щодо в'їзду іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули у 2011-2016 рр. за даними Державної служби статистики України.

Таблиця 1.3

В'їзд іноземних громадян в Україну за країнами,
з яких вони прибули у 2011-2016 рр.

	Роки					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього, у т.ч.	21203327	21415296	23012823	24671227	12711507	12428286
Молдова	4063459	4071785	4849115	5417966	4368355	4393528
РФ	7900436	9018487	9526695	10284782	2362982	1231035
Польща	2089647	1720114	1404086	1259209	1123945	1156011
Білорусь	3058023	2643988	3091780	3353652	1592935	1891518
Угорщина	9444777	862051	742445	771038	874184	1070035

Продовження табл. 1.3

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 9

Румунія	910450	735233	791281	877234	584774	763228
Словаччина	609994	564337	476574	424306	416158	412519
Німеччина	227725	231718	274073	253318	131244	154498
Ізраїль	81963	120181	107141	120913	101799	149386
Туреччина	66110	76363	117152	151706	116302	140691
Узбекистан	105469	141163	185518	235361	158030	68761
США	125853	127924	134128	134672	81709	108288
Інші країни						

Джерело: Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

За даними таблиці 1.3 проаналізуйте в'їзні туристичні потоки, побудувавши таблицю 1.4, аналогічно до таблиці 1.2.

3.3. На основі даних таблиці 1.1 та таблиці 1.3 визначте сальдо туристського балансу країни шляхом віднімання від кількості іноземних (виїжджаючих до країни) туристів кількість вітчизняних туристів (що виїжджають за кордон).

Таблиця 1.5

Сальдо туристського балансу України у 2011-2016 рр.

Туристичний потік	Роки					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
В'їзний	21203327	21415296	23012823	24671227	12711507	12428286
Виїзний	17180034	19773143	21432836	23761287	22437671	23141646
Баланс	4023293					

Джерело: розраховано автором на основі статистичної інформації

За даними таблиці 1.5 видно, що туристичний баланс країни, який є одним із джерел надходження валюти до бюджету країни, у 2011-2014 рр. був додатнім, у 2015-2016 рр. – від'ємним. Основною причиною є воєнні дії на території України та високі ризики небезпеки, що вдвічі скоротило в'їзні туристичні потоки, при цьому виїзні залишилися без суттєвих змін.

3.4. Проаналізуйте структуру в'їзних туристичних потоків в розрізі макрорегіонів світу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 10

Таблиця 1.6

Міжнародні туристичні прибуття та їх структура
в розрізі світових макрорегіонів (млн. осіб)

Регіон	Роки						
	2000	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Світ	674	950	984	1040	1088	1134	1184
Європа	386,6	489,4	520,6	541,1	566,8	580,2	608,6
Азіатсько-Тихоокеанський	110,4	205,5	218,3	233,8	249,9	264,3	277,6
Пн. та Пд. Америки	128,2	150,2	155,6	162,6	167,6	181,7	190,7
Африка	26,2	50,4	50,1	52,4	54,7	54,9	53,3
Ближній Схід	22,4	54,7	49,5	50,6	49,1	52,4	53,9

Джерело: Офіційний сайт Світової організації туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unwto.org/en>

Побудуйте кругову діаграму, яка характеризує структуру подорожуючих у 2016 р.

4. Сформулювати тенденції розвитку туристичного ринку

Зразок. В 2016 р. Європа (+ 5 %) була лідером за темпами зростання в абсолютних та відносних показниках, чому сприяло ослаблення євро відносно долара США. Число прибуттів сягнуло 609 млн., що на 29 млн. більше, ніж у 2015 р. Центральна та Східна Європа (+ 6 %, після скорочення прибуттів у 2015 р. відновила свої позиції), Західна Європа (+ 4 %) та її Середземноморська частина (+ 5 %). Це досить високі показники для регіону, враховуючи, що більшість частини якої є сформованими стабільними турнапрямами.

В Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (+ 5 %) в минулому році число міжнародних прибуттів зросло на 13 млн. та досягло 277 млн. Лідерство за темпами росту належить Океанії (+ 7 %) та Південно-Східній Азії (+ 5 %), в той же час в Південній Азії та Північно-Східній Азії приріст становив + 4 %.

Число міжнародних прибуттів в Американський регіон (+ 5 %) збільшилось на 9 млн. та становить 191 млн., що сприяє закріпленню високих результатів 2015 р. Підвищення курсу долара стимулювало виїзний туризм із США та сприяло країнам Карибського басейну та Центральної Америки (приріст 7 % в кожному з цих регіонів). Результати Південної та Північної Америки (по + 4 %) є близькими до середніх показників.

Число міжнародних туристських прибуттів на Ближній Схід зросло, за оцінками, на 3 % та становить в сукупності 53 млн. осіб, що сприяє процесу відновлення туризму, який почався у 2015 р.

Статистичні дані, які існують по Африці (52 млн. прибуттів) вказують на

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 11

скорочення числа міжнародних прибуттів на 3 %. В Східній Африці число прибуттів впало на 8 %, а в країнах Африки південніше Сахари – на 1 %, хоча в другій половині року в країнах даного регіону відновились тенденція зростання.

Варто зазначити, що результати по Африці та Близькому Сходу об'єктивно не відображають туристичні тенденції, так як збір статистичних матеріалів в даному регіоні є дещо ускладненим.

Деякі провідних країн з розвиненим виїзним туризмом, завдяки сильній валюті та економіці, були лідерами по туристичних витратах у 2016 р. До трійки цих країн входять Китай, США та Об'єднане Королівство Великобританії. Китай є лідером з виїзного туризму в світі: починаючи з 2004 р. демонструє двозначні темпи приросту туристичних витрат, що приносить вигоди азіатським напрямом, таким як Японія та Таїланд, а також США та європейським країнам.

4.1. Індивідуальне завдання студента

Під час навчальної практики студенти повинні виконати індивідуальні завдання. Індивідуальне завдання з навчальної практики складається з роботи з спеціальною літературою і періодичною пресою галузевого та професійного профілю.

Індивідуальна робота студентів з навчальної практики складається з декількох частин: – робота з спеціальною літературою і періодичною пресою галузевого та професійного профілю;

Робота з спеціальною літературою і періодичною пресою галузевого та професійного спрямування передбачає:

- узагальнення переліку періодичної преси;
- стислий огляд проблемних питань, висвітлених у дослідженій літературі.

4.2. Рекомендовані навчально-методичні видання

1. Болонський процес. Хрестоматія. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2005. – 276 с.
2. Кравець О.М. Конспект лекцій з дисципліни «Вступ до фаху» (для студентів 1 курсу всіх форм навчання напряму підготовки 6.020117 «Туризм») / О.М. Кравець; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 98 с.
3. Нечаюк Л.І. Готельно-ресторанний бізнес: Менеджмент: навч. посібник / Л.І. Нечаюк, Н.О. Телеш. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 348 с.
4. Національний класифікатор України ДК 003:2011 «Класифікатор професій», затверджений наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2011 №327.
5. Національний класифікатор України ДК 009:2011 «Класифікація видів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 12

економічної діяльності», затверджений наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2011р. № 457 зі змінами і доповненнями, внесеними наказом Держспоживстандартом України від 29.11.2011 №530.

6. Організація туризму: підручник / І.М. Писаревський, С.О. Погасій, М.М. Поколодна, та ін.; за ред. І.М. Писаревського. – Х.: ХНАМГ, 2008. – 541с.

7. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Збірник нормативно-правових актів / під заг. ред. проф. В.К. Федорченка; Київський ун-т туризму, економіки і права. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.

8. Про затвердження положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: Наказ Міністерства освіти України №93 від 08.04.93.

9. Степко М.Ф. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук. – К.: Освіта України, 2004.

3. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Підсумком практики є захист звіту з навчальної практики на кафедрі туризму та готельно-ресторанної справи. При оцінці Звіту з навчальної практики враховується повнота та логічна послідовність викладання матеріалів практики, насиченість звіту ілюстративними матеріалами, наявність результатів аналізу та відповідних висновків. Також на оцінку впливає якість оформлення та повнота відповідей студента на запитання при його захисті. Результати захисту звіту з навчальної практики заносяться в екзаменаційну відомість. Після захисту Звіт зберігається на кафедрі туризму та готельно-ресторанної справи протягом трьох років.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Текстова частина Звіту виконується на листах формату А-4. Ліве поле – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 10 мм. Шрифт кегль 14, інтервал – 1,5. Звіт повинен мати титульний лист, зміст, основну частину, висновки, список використаних джерел. Загальний обсяг звіту –20-30 сторінок.

Звіт здається на кафедру в терміни зазначені графіком навчального процесу групи (студента). В разі неповноти розкриття матеріалу, неправильного оформлення Звіт повертається на доопрацювання. Захист Звітів відбувається протягом встановленого графіку.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Студент, який отримав незадовільну оцінку за навчальну практику, вважається таким, що не виконав навчальний план без поважної причини та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 55 / 13</i>

відраховується з навчального закладу.

У цілому, якісно виконаний звіт з виробничої практики оцінюється максимально 100 балами.

Звіт з навчальної практики оцінюється наступним чином:

«Відмінно», А – 90 – 100 балів;

«Дуже добре», В – 82 – 89 балів;

«Добре», С – 74 – 81 балів;

«Задовільно», D – 64 – 73 бали.

«Достатньо», Е – 60 – 63 балів;

«Незадовільно», FХ – 35–59 балів.

При незадовільній оцінці (до 59 балів) звіт з навчальної практики має бути доопрацьований.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 14

II. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

1. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Основною метою виробничої практики є вивчення діяльності туристичних підприємств (установ, організацій), що спеціалізуються на наданні послуг зі спортивного туризму, набуття практичних навичок у вирішенні організаційних завдань в сфері спортивного туризму, закріплення, поглиблення і розширення знань з теоретичних дисциплін.

Основними завданнями виробничої практики є:

- закріпити та поглибити знання, одержані під час теоретичного навчання;
- познайомити студентів з реальною практичною діяльністю підприємства та його взаємодією з зовнішнім середовищем;
- набути умінь аналізувати внутрішнє та зовнішнє середовище;
- познайомити студентів з особливостями виконання фахівцями підприємства (громадської організації) основних функцій з надання послуг зі спортивного туризму;
- планувати, організовувати багатоденну/одноденну спортивну подорож, спортивні змагання, зльоти та інші масові заходи зі спортивного туризму;
- забезпечувати безпечні умови під час проведення туристичної подорожі, змагань, зльотів та ін., надавати першу медичну допомогу.

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

2.1. Методичні рекомендації до виконання завдань практики

Основні змістовні позиції, які мають бути вивчені, систематизовані, проаналізовані та опрацьовані студентом, є наступні:

1. Туристські можливості України. Спортивний туризм в Єдиній спортивній класифікації України.
2. Топографічна підготовка. Спортивне орієнтування.
3. Техніка спортивного туризму. Способи та прийоми подолання природних перешкод та страхування.
4. Тактика туристської подорожі.
5. Туристський побут. Організація харчування в багатоденній туристській подорожі.
6. Проведення навчально-тренувальних подорожей.
7. Масові заходи. Підготовка та участь у змаганнях, зльотах тощо.
8. Правила санітарії та гігієни. Перша медична допомога.

1. Туристські можливості України. Спортивний туризм в Єдиній

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 15

спортивній класифікації України

При написанні цього параграфу мають бути опрацьовані наступні аспекти:

- характеристика основних учасників туристичного ринку та роль підприємств (установ, організацій) зі спортивного туризму;
- основні тенденції розвитку спортивного туризму в Україні та світі;
- можливості регіонів України з розвитку пішохідного та водного туризму;
- Єдина спортивна класифікація України; правила проведення спортивних туристських подорожей в Україні, категорії та ступені складності туристських подорожей в Україні;
- нормативи виконання спортивних розрядів у туристських подорожах та змаганнях з видів спортивного туризму.

2. Топографічна підготовка. Спортивне орієнтування

У цьому параграфі має бути представлено:

- порядок орієнтування без карти, за місцевими ознаками, з компасом (обов'язковим є використання ілюстративного матеріалу);
- види та правила проведення змагань зі спортивного орієнтування.

3. Техніка спортивного туризму. Способи та прийоми подолання природних перешкод та страхування

В даному параграфі студент повинен:

- представити види та характеристику природних перешкод у пішохідних та водних туристських подорожах, змаганнях із водного та пішохідного туризму;
- узагальнити способи та прийоми подолання природних та штучних перешкод під час змагань. Рятувальні роботи.

4. Тактика туристської подорожі

В даному параграфі необхідно описати порядок розробки туристичного маршруту, визначити способи побудови маршруту у пішохідній подорожі. Запасний та аварійний варіанти маршруту.

5. Туристський побут. Організація харчування в багатоденній туристській подорожі

Дослідивши вимоги до туристичного побуту під час багатоденної туристичної подорожі, необхідно описати організацію харчування у багатоденній туристській подорожі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 16

6. Проведення навчально-тренувальних подорожей

В даному параграфі необхідно описати порядок проведення одnodенної та триденної навчальних подорожей, а також методичні вимоги до підготовки звіту про туристську подорож для участі у Чемпіонаті України зі спортивних туристських подорожей.

7. Масові заходи. Підготовка та участь у змаганнях

Даний параграф виробничої практики передбачає:

- вивчення правил змагань із видів спортивного туризму;
- вивчення Положень про змагання та Умов;
- розробку тактики дій команди під час проходження дистанцій.

8. Правила санітарії та гігієни. Перша (долікарська) медична допомога

В даному параграфі необхідно описати вимоги до складу похідної аптечки, порядок надання першої допомоги при травмах і захворюваннях, що виникли через неправильні дії туристів (опіки, рани ріжучими та колючими предметами, отруєння, потертості, мозолі тощо. Переломи та їх види, вивихи, розтяги, струс мозку, забиття голови, грудей, живота. Гостра судинна недостатність, непритомність, шок, ступені шоку. Кровотечі. Правила та техніка накладання джгута). Допомога при травмах і захворюваннях, що виникли внаслідок несприятливих метеорологічних умов: обмороження, замерзання, простудні захворювання. Тепловий та сонячний удари, сонячні опіки, снігова сліпота. Переохолодження. Рани, нанесені дикими тваринами, укуси отруйних змій, комах, лісових кліщів. Отруєння та опіки отруйними дикоростучими рослинами. Отруєння грибами. Техніка накладання пов'язок. Лікування в польових умовах.

Список літературних джерел формується із джерел інформації, матеріалів або окремих результатів, які використовувались при написанні звіту з виробничої практики. До списку вносяться лише ті джерела, які були фактично використані та на які є посилання у тексті роботи.

У додатки виносяться вихідні та допоміжні матеріали, що використовувалися для написання звіту з виробничої практики: географічні, топографічні та тематичні карти за маршрутом, схеми, опис перешкод, характеристика спеціального спорядження, вихідні дані проведених розрахунків тощо.

Студенти додають до звіту заповнений щоденник проходження практики та (за необхідності) матеріали, що одержали на базі практики.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 17

2.2. Індивідуальне завдання студента

Під час виробничої практики студенти повинні виконати індивідуальні завдання. Індивідуальне завдання з виробничої практики складається з роботи з спеціальною літературою і періодичною пресою галузевого та професійного профілю, яка розкриває питання спортивного туризму в Україні та світі.

Робота з спеціальною літературою і періодичною пресою зі спортивного туризму передбачає:

- узагальнення переліку періодичної преси;
- стислий огляд проблемних питань, висвітлених у дослідженій літературі.

2.3. Рекомендовані навчально-методичні видання

1. Безпека життєдіяльності туристів, екскурсантів, відпочивальників та працівників туризму (аспекти). – Дніпропетровськ: Промінь, 2002. – 115 с.

2. Бейдик О.О. Картографування та критерії класифікації суспільно-історичних рекреаційно-туристських ресурсів // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. – 2001. – Випуск 2. – С. 164-171.

3. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України. Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. – 395 с.

4. Правила змагань зі спортивного орієнтування. – К: ФСО України, 2004.

5. Правила проведення туристських подорожей з учнівською і студентською молоддю України / Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.03. 2006 року № 237 / Інформаційний збірник МОН 2007, № 1, стор. 3 – 24.

3. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Підсумком практики є складання диференційованого заліку.

При оцінці звіту з виробничої практики враховується повнота та логічна послідовність викладання матеріалів практики, насиченість звіту ілюстративними матеріалами, наявність результатів аналізу діяльності підприємства та відповідних висновків і пропозицій. Також на оцінку впливає якість оформлення та повнота відповідей студента на запитання при його захисті. Результати складання заліку з практики заносяться в екзаменаційну відомість і враховуються на рівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента. Студент, який отримав незадовільну оцінку за практику, вважається таким, що не виконав навчальний план без поважної причини та відраховується з навчального закладу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 18

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Звіт з практики має бути викладений державною мовою, стиль – науковий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність – логічна. Усі сторінки текстової частини повинні мати наскрізну нумерацію. Орієнтовний обсяг звіту з виробничої практики – 30-50 сторінок.

Звіт має бути надрукованим на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через 1,5 міжрядкові інтервали, шрифт – Times New Roman, 14. Текст звіту розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: зверху – 20 мм, знизу – 20 мм, з лівого боку – 30 мм, з правого – 10 мм.

В цілому, оформлення звіту має відповідати ДСТУ 3008-95.

На початку звіту має бути наведений його зміст з вказанням сторінок розміщення окремих розділів, списку використаних джерел, додатків. Текст основної частини звіту ділиться на розділи. Заголовки усіх структурних частин звіту: «ЗМІСТ», «РОЗДІЛ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ», пишуть (друкують) великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів пишуть (друкують) маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Кожну структурну частину звіту необхідно починати з нової сторінки. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок звіту. На титульній сторінці номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Зміст, список використаних джерел як розділи не нумеруються. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять. Потім з нового рядка друкують (пишуть) заголовок розділу.

Підрозділи нумерують в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка, наприклад: 1.2 (другий підрозділ першого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок підрозділу.

Зміст ілюстрацій має доповнювати текст звіту, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думку автора і тому в тексті на кожну з них повинно бути посилання з коментарем.

Ілюстрації (фотографії, схеми, графіки тощо) і таблиці необхідно подавати в звіті безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих в додатках. Номер ілюстрації

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 19

повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад, «Рис. 1.2.» (другий рисунок першого розділу). Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За необхідності ілюстрації доповнюються пояснювальними даними (підрисунковий текст).

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею симетрично до тексту. Назву починають з великої літери. Назву не підкреслюють, крапку в кінці не ставлять.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки з маленьких, якщо вони становлять одне речення із заголовком і з великих, якщо вони є самостійними. Крапка в кінці їх не ставиться. Графу з порядковими номерами до таблиці включати не потрібно (крім випадків, коли на рядок таблиці є посилання в тексті).

Таблицю розташовують після першого згадування про неї в тексті в такий спосіб, щоб її можна було читати без розвороту пояснювальної записки або з розворотом за годинниковою стрілкою.

Якщо текст, який повторяється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками, якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те саме», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, знаків, математичних та інших символів, які повторяються, не потрібно. Якщо цифрові дані в рядку не подають, то в ньому ставлять тире.

Таблиці нумерують послідовно у межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад «Продовження табл. 4.1».

Рівняння і формули необхідно виділяти з тексту вільними рядками, вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка.

Формули потрібно розміщати по середині рядка. Пояснення символів і числових коефіцієнтів подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони представлені. Значення кожного символу і числового коефіцієнта потрібно подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 20

формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.2) – друга формула третього розділу.

Використані у звіті джерела можна розміщати в списку одним з таких способів: в порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, в хронологічному порядку.

Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв.

При посиланні у тексті звіту на джерело інформації в квадратних дужках наводиться його порядковий номер у списку використаних джерел і сторінка, з якої цитується текст, наприклад: [8, с. 20-21].

Посилання на ілюстрації роботи вказуються порядковим номером ілюстрації, наприклад: рис. 1.2. Посилання на формули вказуються порядковим номером формули у дужках, наприклад: «у формулі (2.3)».

На всі таблиці звіту повинні бути посилання в тексті. При цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «в табл. 2.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації необхідно вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 2.2».

Додатки оформляються як продовження звіту на наступних її сторінках і розміщаються в порядку появи посилань на них у тексті. Кожний додаток повинен починатись з нової сторінки. Додаток повинен мати тематичний змістовний заголовок, вписаний (надрукований) угорі малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами з першої великої вписується (друкується) слово «ДОДАТОК» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Й, О, Ч. Ї. Наприклад додаток А, додаток Б тощо. Один додаток позначається як додаток А.

Оформлений згідно з вимогами звіт перевіряється і затверджується керівниками практики від підприємства і навчального закладу. Оцінка і підписи керівників проставляються на титульній сторінці і скріплюються печаткою підприємства.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

У цілому, якісно виконаний звіт з виробничої практики оцінюється максимально 100 балами.

Кількість балів може бути зменшена за порушення вимог:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 21

1) невідповідне оформлення (шрифт та інтервал не відповідає встановленим нормам; відсутня або неправильна нумерація сторінок; неправильне оформлення графічного матеріалу тощо) – 5-15 балів;

2) несвоєчасне затвердження плану, несвоєчасна реєстрація звіту з виробничої практики, несвоєчасне подання до захисту – 5 балів;

3) вступ не відповідає стандарту – 5-10 балів;

4) відсутня логіка і науковий стиль викладення – 5-10 балів;

5) відсутність табличного та ілюстративного матеріалу, його аналізу та прив'язки до змісту тексту – 5-20 балів;

6) відсутність визначених проблем у вивченні теми, шляхів їх вирішення, відсутність власної точки зору та аргументації – 5-20 балів;

7) невідповідність висновків вимогам (відсутність зв'язку з результатами дослідження, підсумків з розглядуваних питань) – 5 балів;

8) неправильно оформлений список літератури – 5 балів.

Кількість балів за виконання звіту з виробничої практики визначається науковим керівником у процесі перевірки. При захисті звіту з виробничої практики студентом кількість балів може бути змінено.

Враховуючи набрану кількість балів, звіт з виробничої практики оцінюється наступним чином:

«Відмінно», А – 90 – 100 балів;

«Дуже добре», В – 82 – 89 балів;

«Добре», С – 74 – 81 балів;

«Задовільно», D – 64 – 73 бали.

«Достатньо», E – 60 – 63 балів;

«Незадовільно – з можливістю повторного складання», FX – 35-59 балів.

При незадовільній оцінці (до 59 балів) звіт з виробничої практики має бути доопрацьований та поданий на повторну перевірку.

Підсумкова оцінка виставляється комісією колегіально за наступними критеріями:

оцінка «відмінно» – студент при написанні звіту виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, зробив висновки з урахування причинно-наслідкових зв'язків перебігу явищ (процесів). При захисті студент показав вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, абстрагувати і конкретизувати, класифікувати і систематизувати матеріали та запропонував ряд заходів щодо вдосконалення організації туристичних змагань, одноденних та багатоденних туристичних подорожей, системи забезпечення безпеки тощо, до розробки яких підійшов творчо;

оцінка «добре» – студент при написанні звіту виконав основні завдання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 55 / 22</i>

практики та індивідуальне завдання, зробив висновки з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ (процесів). При захисті студент достатньо проявив отримані вміння та навички щодо роботи з документацією та інформацією зі звітів з організації туристичних змагань, одноденних та багатоденних туристичних подорожей;

оцінка «задовільно» – студент при написанні звіту виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, але зроблені висновки без урахування причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ (процесів). При цьому студент не достатньо проявив отримані вміння та навички щодо роботи з документацією та інформацією зі звітів з організації туристичних змагань, одноденних та багатоденних туристичних подорожей, у відповідях не підтвердив наявність теоретичних знань та практичних вмінь зі спортивного туризму.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 23

III. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

1. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Метою виробничої практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань студентів спеціальності 242 «Туризм» освітнього ступеня «бакалавр» з організації та технології обслуговування у готельно-туристичних комплексах, ознайомлення з сучасним обладнанням, методами та формами здійснення технологічних процесів, оволодіння професійними вміннями та навичками готовності до самостійної професійної діяльності в умовах конкурентного ринкового середовища.

Завдання виробничої практики:

- ознайомитись з технологічними основами готельної та туристичної діяльності, основними, допоміжними та обслуговуючими технологічними процесами, циклами та операціями, що лежать в основі готельної діяльності;

- сформувані знання і уміння з аналізу та реалізації технологічних процесів, циклів та операцій для забезпечення ефективного виробництва і споживання готельних та туристичних послуг відповідно до міжнародних стандартів якості та гостинності;

- ознайомитись з нормативними документами та технологічними стандартами послуг проживання та харчування на даному підприємстві, а також системою контролю за дотриманням якості послуг;

- ознайомитись з сучасним обладнанням підприємств готельного та ресторанного сервісу, методами та формами здійснення технологічних процесів, технікою безпеки та охороною праці на підприємстві.

Виробнича практика студентів проводиться у туристичних та готельних комплексах різних форм власності.

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

2.1. Методичні рекомендації до виконання завдань практики

Навчально-методичне керівництво практикою, розподіл студентів за базами практик і призначення керівників реалізується кафедрою туризму та готельно-ресторанної справи, призначається наказом ректора.

Перед виїздом на практику студенти забезпечуються наступними документами:

- направлення на практику;
- щоденник виробничої практики;
- індивідуальне завдання.

На підприємстві-базі практики мають бути створені умови для

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 24

ознайомлення з передовими досвідом та новітніми технологіями туристичного обслуговування, роботою функціональних підрозділів, які забезпечують організаційну, технологічну та управлінську діяльність підприємства розміщення (готелю, готельно-туристичного комплексу, тощо).

Безпосереднє керівництво виробничою практикою здійснюють керівники (викладачі кафедри) та керівники від підприємств (керівники структурних підрозділів підприємства).

Зміст виробничої практики обумовлюється цілями і завданнями практичної підготовки фахівців спеціальності «Туризм», типом підприємства-бази практики, специфікою його діяльності та низкою організаційних питань, пов'язаних з початком практики, оформленням необхідних документів, проходженням інструктажу з техніки безпеки, охорони праці та пожежної безпеки, графіком роботи на час практики; обраним індивідуальним завданням.

Зміст основних етапів виробничої практики наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Зміст основних етапів виробничої практики

Етапи роботи	Кількість днів
1	2
1. Оформлення на практику, знайомство з підприємством, інструктаж на робочому місці	1
1.1. Загальне ознайомлення з підприємством Ознайомлювальна екскурсія: найменування підприємства, режим роботи, тип або спеціалізація, форма власності, правовий статус, реквізити, споживачі послуг.	
1.2. Вивчення базових характеристик закладу розміщення та його спеціалізації. Визначення характеру будівлі, загальної площі, складу приміщень, їх призначення, аналіз матеріально-технічного забезпечення.	
Практична діяльність в закладах розміщення:	
2. Аналіз виробничих процесів закладу розміщення	
2.1. Дослідження організації основних груп приміщень. Характеристика номерного фонду готелю, приміщень для побутового обслуговування на поверсі, вестибюльної групи, культурно-масового призначення, спортивно-рекреаційного обслуговування тощо.	1
2.2. Вивчення організації та технології обслуговування гостей підприємства (бронювання місць, прийом і реєстрація індивідуальних туристів, туристичних груп, технології розрахункових операцій, автоматизації робочого місця адміністратора, порт'є, технології обслуговування на поверсі, організації виїзду гостей, надання додаткових послуг) тощо.	1
2.3. Ознайомлення з поведінковим стандартом працівників служби прийому та розміщення Вивчення організації клінінгового технологічного циклу: технології прибирання житлових кімнат, санвузлів, надання побутових послуг, контролю за технічним станом номеру, вестибюльних та інших громадських та нежитлових приміщень, заходів прибирання на території готелю; характеристику інвентарю, механізмів, засобів, які використовують	1

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 25

Етапи роботи	Кількість днів
1	2
при цьому.	
2.4. Ознайомлення з процесом створення і поповнення запасів миючих засобів на поверххах.	1
2.5. Ознайомлення з поведінковим стандартом працівників служби обслуговування номерів.	1
2.6. Ознайомлення зі стандартом якості та методами контролю за працівниками служби обслуговування номерів.	
2.7. Вивчення організації забезпечення білизнаю: аналіз стану білизни, потреби у білизні на конкретний період, технології отримання та списання білизни, оформлення необхідної документації.	1
2.8. Ознайомлення з допоміжними службами готелю: інженерно-технічною, інформаційною, охорони і безпеки, тощо.	1
2.9. Ознайомлення з додатковими послугами готелю: екскурсійними, транспортними, прання і чищення одягу, замовлення пошти, телефонних переговорів, квітів, обіду або вечері, виклик швидкої допомоги, послуг перукарні, кравецької майстерності, басейну, фітнес-центру, бізнес-центру, прокату автомобілів, тощо.	1
2.10. Ознайомлення та участь у розробленні заходів щодо підвищення якості та культури обслуговування. Надання пропозицій щодо інформаційно-апаратурного оформлення технологічних процесів, впровадження прогресивних технологій.	
2.11. Робота в якості чергового адміністратора служби	
3. Виконання індивідуального завдання	1
Оформлення звітної документації практики	Поза сіткою годин

2.2. Індивідуальне завдання студента

Ознайомитися з типом, класом, спеціалізацією підприємства, цільовою групою споживачів, організаційно-правовою формою та організаційною структурою підприємства, основними установчими документами.

Вивчити режим роботи, форми обслуговування, елементи фірмового стилю та класності. Ознайомитися зі складом і призначенням виробничих, торгівельних та інших приміщень, зв'язком між ними.

Ознайомитися з правилами внутрішнього розпорядку підприємства, вивчити правила та інструкції з експлуатації обладнання, охорони праці, протипожежні заходи.

Вивчити штатний розпис підприємства, положення про структурні підрозділи, посадові інструкції працівників.

Дотримуватись вимог до зовнішнього вигляду, уніформи, особистої гігієни працівників готельно-ресторанного комплексу.

Розкрити одну із запропонованих тем:

1. Розробка заходів щодо підвищення якості та культури обслуговування;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 26

2. Аналіз виробничих процесів закладу розміщення;
3. Вивчення поведінковим стандартом працівників служби прийому та розміщення;
4. Вивчення допоміжних служб готелю;
5. Вивчення організації клінінгового технологічного циклу;
6. Вивчення роботи допоміжних служб готелю;
7. Аналіз партнерської діяльності готельного підприємства;
8. Вивчення служби прийому та розміщення;
9. Ознайомлення з організацією роботи закладів харчування;
10. Аналіз роботи служби безпеки готельного комплексу/готелю;
11. Аналіз інфраструктури готельного комплексу/підприємства.

2.3. Рекомендовані навчально-методичні видання

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР / Джерело доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 №1023-ХІІ / Джерело доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12/page>
3. ДСТУ 4268: 2003 Національний стандарт України «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги» від 23.12.2003 №225 / Джерело доступу: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-941>
4. ДСТУ 4269: 2003 Національний стандарт України «Послуги туристичні. Класифікація готелів» від 23.12.2003 №225 / Джерело доступу: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-940>
5. ДСТУ 4527: 2006 Національний стандарт України «Послуги туристичні. Терміни та визначення» від 10.01.2006 / Джерело доступу: <http://hihostels.com.ua/sites/default/files/hostely/dstu4527.pdf>
6. Басюк Д.І. Збірник нормативних документів з питань регулювання туристичного та готельно-ресторанного бізнесу / Д.І. Басюк., В.С. Заєць. – Кам'янець-Подільський: Абетка 2013. – 210с.
8. Мунін А. Управління сучасним готельним комплексом: навч. посіб. / А. Мунін, Г. Мунін, А. Змійов, Г. Зінов'єв, Є. Самарцев. – К.: Ліра, 2005. – 520 с.
Допоміжна:
9. Нечаюк Л.І. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент / Л.І. Нечаюк, Н.О.Телеш. – К.: Центр Навчальної Літератури, 2003. – 348с.
10. Роглев Х.Й. Основи готельного менеджменту: навч. посіб. / Х.Й. Роглев. – К.: Кондор, 2005. – 351с.
12. Уніфіковані технології готельних послуг: навч. посіб. / ред. проф.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 27

В К. Федорченка. – К. : Вища школа., 2001.– 237 с.

13. Школа, І. М. Менеджмент туристичної індустрії: навч. посіб. / І.М. Школа. – Чернівці, 2003.– 662 с.

14. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Департамент туризму та курортів / Режим доступу: <http://me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=4268f55c-fec7-4d63-b4d3-1a0311a7297b&tag=Turizm>

3. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Підсумком практики є складання диференційованого звіту шляхом захисту звіту про проходження виробничої практики.

Після закінчення виробничої практики студент зі звітом надає керівнику наступну документацію:

- щоденник, підписаний керівником практики від підприємства з печаткою;
- характеристику керівника практики щодо виконання студентом програми практики, дотримання трудової дисципліни, завірений підписом керівника і печаткою підприємства;
- звіт про проходження практики, що відображає результати вивчення даного підприємства та особисті спостереження.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Звіт про проходження виробничої практики складається з текстової і графічної частин. Текстова частина виконується на листах формату А-4. Ліве поле – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 10 мм. Шрифт кегль 14, інтервал – 1.5.

Звіт повинен мати титульний лист, зміст, основну частину, висновки, список використаної літератури, додатки. Загальний обсяг звіту – 25-30 сторінок. Рекламні матеріали готелю, копії установчих та розпорядчих документів, копії архітектурно-планувальних документів подаються у додатках. Текст повинен бути стислим, лаконічним. Не допускається переписування текстів і цифрових даних з підручників.

Звіт має містити наступні структурні елементи:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст роботи.
3. Вступ. Практичне значення проходження виробничої практики, мета та завдання. Характеристика закладу готельно-ресторанного господарства: назва, юридична адреса, форма власності, організаційно-правова форма діяльності, відомча підпорядкованість, тип, клас, поверховість.
4. Організаційно-управлінська структура та основні служби. Організаційна

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 28

структура закладу, потужність, контингент споживачів, режим роботи, кількість місць, форма обслуговування, структурні підрозділи, склад та функціональне призначення приміщень структурних підрозділів. Структура управління, кількість та склад керівних рівнів. Посадові інструкції персоналу. Основні служби закладу, їх характеристика та взаємозв'язок, організація їх роботи. Аналіз чисельності персоналу основних функціональних служб закладу.

5. Архітектура, інтер'єр та концептуальна направленість. Архітектура, інтер'єр та концептуальна направленість закладу. Принципи організації внутрішнього простору. Композиційні принципи меблювання інтер'єру. Світлова та колірна концепція інтер'єру.

6. Організація служби прийому та розміщення СПІР. Організаційні особливості прийому та розміщення працівниками служби СПІР. Порядок бронювання. Процедури заповнення документів (форм суворої звітності) при поселенні. Особливості визначення номерів. Процедура остаточного розрахунку за отримані послуги та виїзду.

7. Організація надання додаткових послуг. Організаційні особливості надання додаткових послуг в готелі. Аналіз індивідуальних та пакетних послуг в готелі (програми обслуговування).

8. Організація харчування. Структура закладів харчування готелю (місткість, режим роботи, типологія). Аналіз асортименту кулінарної продукції. Особливості надання послуг харчування в номері готелю.

9. Висновки.

10. Додатки.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Після рецензування звіту керівником практики від університету він захищається студентом в присутності комісії, що складається із спеціалістів кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, призначених завідувачем кафедри із числа керівників практики (2-3 викладачі).

Під час виставлення загальної оцінки студентам за підсумками практики береться до уваги рівень практичної і теоретичної підготовки студента, характеристика, що надана керівником практики від виробництва, зміст, оформлення та захист звіту та індивідуального завдання.

Студенти, які не виконали програму практичної підготовки, або отримали негативну оцінку при захисті звіту в комісії, відраховуються з університету. Повторний захист звіту із практики забороняється.

Підсумкове оцінювання проходження студентом практики проводиться за єдиним підходом (табл. 3.2), для кожного із елементів якого встановлена максимальна і мінімальна кількість балів, які може отримати практикант.

Таблиця 3.2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 29

Розподіл балів за окремими елементами виробничої практики

Елементи виробничої практики	Кількість балів		Форма контролю	Відповідальний
	мінімум	максимум		
1. Виконання календарного графіку	12	20	Поточний контроль	Керівник від кафедри
2. Звіт студента з технологічної практики	12	20	Перевірка звіту	Керівник від кафедри
3. Індивідуальне завдання	6	10	Перевірка індивід. завдання	Керівник від кафедри
4. Знання, вміння, навички за програмою виробничої практики	30	50	Диф. залік в усній формі	Кафедральна комісія
ВСЬОГО	60	100		

При оцінюванні важливою є презентація результатів проходження практики, вміння аналітично мислити, визначати сильні та слабкі сторони, можливості та загрози в діяльності готелю, бажання сформулювати та описати пропозиції покращення роботи окремих служб та готелю в цілому. Особливою перевагою є економічний аналіз ефективності надання окремих готельних послуг та фінансових результатів діяльності готелю, готельної мережі.

Враховуючи набрану кількість балів, у цілому, звіт з виробничої практики оцінюється наступним чином:

«Відмінно», А – 90 – 100 балів;

«Дуже добре», В – 82 – 89 балів;

«Добре», С – 74 – 81 балів;

«Задовільно», D – 64 – 73 бали.

«Достатньо», E – 60 – 63 балів;

«Незадовільно – з можливістю повторного складання», FХ – 35-59 балів.

При незадовільній оцінці (до 59 балів) звіт з виробничої практики має бути доопрацьований та поданий на повторну перевірку.

IV. ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

1. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Метою переддипломної практики є систематизація, закріплення та розширення професійних і практичних знань з туризму та застосування цих знань при розв'язанні конкретних задач в діяльності підприємств туристичної індустрії.

Завданнями переддипломної практики є отримання студентами комплексу професійних компетенцій щодо:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 30

- поглиблення та закріплення теоретичних знань;
- набуття необхідних практичних навичок і досвіду роботи в галузі управлінської, планово-економічної, маркетингової діяльності;
- опанування організаційно-технологічними процесами, що відбуваються на підприємствах;
- набуття професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретних ситуацій, що виникають на підприємствах в сучасних умовах тощо.

Результатом проходження переддипломної практики є підготовка студента до вирішення прикладних завдань, виконання професійних обов'язків, що відносяться до фахівця з туризму.

Студенти під час проходження переддипломної практики повинні:

- *ознайомитися:*

з особливостями організації та ефективного функціонування підприємства туристичної індустрії;

необхідним документаційним супроводом діяльності підприємства.

- *навчитися:*

самостійно вирішувати типові задачі, які притаманні видам діяльності, відповідно до посад, на яких може працювати випускник Державного університету «Житомирська політехніка» напряму 6.140103 «Туризм» (спеціальність 242 «Туризм»);

здійснювати пошук потрібної інформації про стан роботи підприємства на туристичному ринку та аналізувати її;

- *уміти:*

виявляти основні фактори, що обумовлюють фактичний стан діяльності підприємства;

розкривати та пояснювати основні тенденції розвитку підприємства туристичної індустрії;

пропонувати науково обґрунтовані висновки та пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

2.1. Методичні рекомендації до виконання завдань практики

Робочою програмою практики передбачено виконання комплексу типових завдань з організаційної, планово-економічної, маркетингової та управлінської діяльності підприємства, які повинен вміти виконувати бакалавр з туризму напряму підготовки 6.140103 «Туризм» (спеціальність 242 «Туризм») (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Зміст основних етапів переддипломної практики

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 31

Основні етапи та їх зміст	Тривалість практики, дні
1. Загальна характеристика підприємства	
1.1. Організаційні питання проходження практики: оформлення на практику, інструктаж з техніки безпеки, охорони праці, правил протипожежної безпеки; складання графіка проходження практики від підприємства.	1
1.2. Загальні відомості про підприємство: найменування підприємства, режим роботи, спеціалізація, форма власності, правовий статус, реквізити – складання паспорту підприємства.	1
2. Аналіз роботи туристичного підприємства	
2.1. Організаційна діяльність підприємства туристичної індустрії	1
2.2. Характеристика управлінської діяльності. Оцінка трудових ресурсів підприємства та їх функціональні обов'язки	1
2.3. Оцінка економіко-фінансового стану підприємства	2
2.4. Оцінка маркетингової політики підприємства туристичної індустрії	1
3. Розробка рекомендацій щодо удосконалення діяльності підприємства відповідно до індивідуального завдання	2
4. Оформлення результатів практики	-
Оформлення звіту	-
Захист звіту	-
Разом	10

4.1. Загальна характеристика підприємства туристичної індустрії

Перед початком практики студент знайомиться з керівником практики від підприємства, правилами внутрішнього розпорядку і своїм графіком виходу на роботу. Проходить інструктаж з протипожежної безпеки і техніки безпеки. На період проходження практики студентом, відділ кадрів підприємства створює наказ, в якому закріплюється керівник від бази практики.

З керівником практики від кафедри студент складає графік проходження практики на підприємстві, який узгоджується з підприємством.

На основі отриманої інформації, студенту слід охарактеризувати підприємство за такими пунктами:

- реквізити об'єкта, повна і скорочена назви;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 32

- юридична адреса;
- вид діяльності;
- ПІБ власника та/або керівника;
- форма власності, організаційно-правова форма;
- установчі документи (статут та інші);
- ліцензія на право здійснення певного виду діяльності;
- організаційна структура підприємства;
- матеріально-технічна база підприємства;
- кадрове забезпечення підприємства.

Звіт про практику повинен починатися із загальної характеристики підприємства, складеної на основі його Статуту.

4.2. Організаційна діяльність підприємства туристичної індустрії

4.2.1. Характеристика процесу організації подорожей туристичним підприємством

Студент, що проходить переддипломну практику на туристичному підприємстві (туроператор, турагент, екскурсійне бюро) повинен охарактеризувати особливості обслуговування різних категорій та типів клієнтів: іноземних туристів, що подорожують Україною, Житомирською областю; вітчизняних туристів, що подорожують за межі України, та вітчизняних туристів, що подорожують територією України та Житомирською областю (табл. 4.1).

Студенту необхідно ознайомитися з особливостями обслуговування дитячих груп, забезпечення сімейного відпочинку, збірних груп, подорожей зі спортивно-оздоровчою метою, на лікування, екскурсійно-пізнавальною, рекреаційною метою та ін.

Таблиця 4.1

Типи туристів за напрямом туристичного потоку

№ з/п	Категорії клієнтів	Програми, що користуються популярністю (назви)	Особливості обслуговування	Середня ціна обслуговування, грн.	Середня кількість туристів на місяць, осіб
1	Туристи (нерезиденти), що в'їжджають на територію України				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 33

2	Туристи (резиденти), що виїжджають за межі України				
3	Внутрішні туристи				

Студенту потрібно визначити етапи створення туристичного продукту підприємства та процесів обслуговування на кожному з них, проаналізувати зміни в процесі створення або підбору турів для різних типів та категорій туристів (сімейний відпочинок, дитячі тури, молодіжні тури тощо) (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Характеристика наявних програм
для різних категорій туристів за метою подорожі

№ з/п	Типи подорожей за метою	Приклади наявних програм	Особливості обслуговування
1	Рекреаційний відпочинок		
2	Оздоровчий відпочинок		
3	Пізнавальний відпочинок		
4	Спортивний відпочинок		
5	Шоп-тури		
6	Пригодницький		
7	Паломницький		
8	Екзотичний		
9	Екотуризм		
10	Бізнес		
11	Інше		

Для повного аналізу організаційної діяльності туристичного підприємства необхідно проаналізувати ділові контакти із закордонними та вітчизняними виробниками туристичних послуг, дати, характеристику договірних відносин з партнерами щодо організації туристичних подорожей (табл. 4.3).

Як висновок потрібно надати пропозиції щодо поліпшення туристичного продукту, розширення географії маршрутів та турів фірмою, удосконалення технології та організації турів.

Таблиця 4.3

Ділові контакти з виробниками туристичних послуг

№ з/п	Назва компанії	Країна	Характеристика договірних відносин	Термін співробітництва	Напрями співробітництва
Туристичні оператори					
1					
2					
Транспортні організації					

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10-07.01/242.00.1/Б-2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 34

1					
2					
Ресторанно-готельна індустрія					
1					
2					
Організація екскурсійного супроводу					
1					
2					

4.2.2. Характеристика процесу організації обслуговування в закладах готельного та ресторанного господарства

Обравши заклад готельного господарства як базу переддипломної практики, студент повинен дослідити організацію основних груп приміщень та охарактеризувати номерний фонд готелю за видами номерів.

Таблиця 4.4

Характеристика номерного фонду закладу розміщення

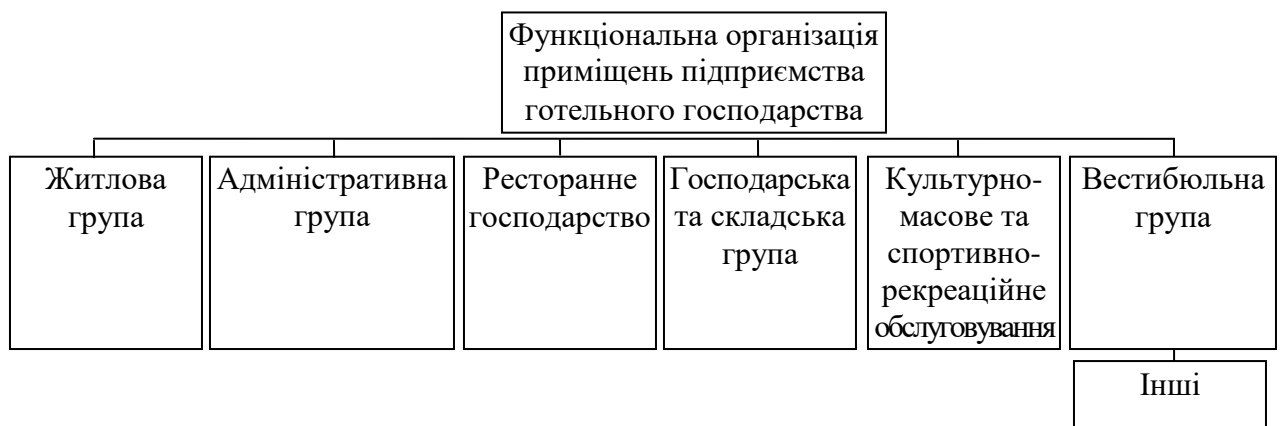
Вид номера	Місткість номера	Характеристика номера	Вартість за номер, грн.

Необхідно оцінити наявність спеціальних пропозицій, пакетів, програм для гостей.

Доцільним є опис організації приміщень для побутового обслуговування на поверсі, організації нежитлових груп приміщень: приміщень адміністрації; вестибюльної групи; господарського і складського призначення; культурно-масового призначення; спортивно-рекреаційного обслуговування (рис. 4.1).

Як висновок студенту необхідно оцінити функціональну організацію приміщень закладу розміщення на відповідність ДБН В. 2.2-20:2008 «Будинки і споруди. Готелі», зробити висновки та надати пропозиції.

Практиканту необхідно охарактеризувати додаткові послуги закладу та оцінити їх асортимент порівняно з конкурентами.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 35

Рис. 4.1. Склад приміщень на підприємствах готельного господарства за функціональним призначенням

Вивчаючи діяльність закладу ресторанного господарства студент повинен ознайомитися з роботою підприємств ресторанного господарства та проаналізувати за такими пунктами:

Тип, категорія підприємства ресторанного господарства. Описати всі функціональні зони, що є на підприємстві. Проаналізувати відповідність всіх функціональних приміщень ДСТУ 4281:2004 «Заклади ресторанного господарства. Класифікація», ДСТУ 3279-95 «Стандартизація послуг. Основні положення».

Обов'язковим є оцінка місця розташування закладу, опис контингенту відвідувачів та режим роботи. Доцільним буде відображення у звіті інтер'єру закладу, його концепції.

В організації роботи закладу ресторанного господарства необхідно звернути увагу на відповідність виконуваних обов'язків працівників займаній посаді, виконання Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства.

Студенту слід описати види посуду, приборів, білизни, що використовуються в закладі, види сервіровок столів. Доцільним буде аналіз організації роботи кухні, а особливо правильність зберігання продуктів, регулярність поставок та місце посередників, постачальників у безперервній роботі закладу.

Особливо в аналізі організації роботи підприємства туристичної індустрії слід звернути увагу на його режим роботи та проаналізувати його з точки зору зручності для відвідувачів.

Таким чином, суттєву частину організації роботи підприємства туристичної індустрії становить власне організаторська діяльність, яка поєднує організацію структури системи у вигляді взаємовідносин, прав, цілей, ролей, видів діяльності та інших факторів, які виникають тоді, коли люди об'єднані спільною працею; акумулювання ресурсів для досягнення поставлених цілей.

4.2.3. Аналіз технології надання послуг на підприємстві туристичної індустрії

Студент повинен вивчити процеси резервування та бронювання на підприємстві як важливу складову організаційної діяльності (табл. 4.5); безпосередньо саму організацію обслуговування; контроль за дотриманням умов надання послуг; умови розрахунків за обслуговування між клієнтами та підприємством (туристичним підприємством, закладом готельно-ресторанного господарства та ін.), між турфірмою та виробниками турпослуг, між закладом готельно-ресторанного господарства та постачальниками; облік та контроль туристичного обслуговування. Навести приклади документального оформлення всіх вищезазначених процесів у

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 36

додатках.

Таблиця 4.5

Характеристика процесів резервування та бронювання на підприємстві

№ з/п	Системи бронювання та резервування, що використовуються підприємством	Характеристика можливостей програми	Скільки підприємство працює з системою	Вартість користування залежно від видів підключення
1				

Необхідно вивчити роботу підприємства-бази практики з надання основних, додаткових та спеціалізованих послуг.

Впродовж виробничої практики студент повинен вивчити та відобразити в звіті відповідно до діяльності, що здійснює підприємство, наступні дані:

- організація бронювання туристичної подорожі, місць в готелі, столика в закладі ресторанного господарства;
 - обслуговування індивідуальних туристів та туристичних груп на туристичному підприємстві, в закладі готельного та ресторанного господарства;
 - автоматизація робочого місця менеджера, адміністратора, портье;
 - організація надання додаткових послуг на підприємстві, що є базою практики;
 - методи обслуговування, що використовуються;
 - забезпечення безпеки подорожей, обслуговування в закладах готельного й ресторанного господарства;
 - організацію роботи з документального оформлення груп та індивідуальних туристів на виїзд за кордон та подорожей Україною, навести приклади документального оформлення групових та індивідуальних поїздок.
- Як висновок надати рекомендації (пропозиції) щодо вдосконалення технології та організації обслуговування туристів, документального оформлення процесів обслуговування туристів.

4.3. Аналіз управлінської діяльності підприємства

4.3.1. Характеристика основних функцій та методів управління підприємством

З метою оцінки системи менеджменту підприємства необхідно проаналізувати ступінь реалізації основних функцій управління на підприємстві; їх вплив на результати праці. Зупинитись більш детально на аналізі таких функцій, як: планування, організація, мотивація, координація, контроль. Показати взаємозв'язок функцій і методів, які реалізуються на підприємстві (табл. 4.6).

Таблиця 4.6

Взаємозв'язок функцій і методів управління,
що використовуються на підприємстві

№ з/п	Функції управління	Методи управління підприємства	Експертна оцінка
-------	--------------------	--------------------------------	------------------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 37

1	Планування		
2	Організація		
3	Мотивація		
4	Координація		
5	Контроль		

Експертом виступає сам практикант. Якщо на одному й тому ж підприємстві проходять практику декілька студентів, то експертна оцінка виставляється як середня арифметична. Експертна оцінка виставляється в балах виходячи з максимуму 10 балів, мінімуму – 1 бал.

Студенту необхідно ознайомитись з діючими методами управління, їх структурою вказавши на їх позитивні і негативні сторони, внести пропозиції щодо їх вдосконалення.

4.3.2. Аналіз організаційної структури управління підприємством

Студент повинен визначити вищий, середній і низовий рівні управління на підприємстві та їх функціональне призначення. Необхідно графічно зобразити органіграму (схему організаційної структури) управління підприємством, визначити її недоліки та переваги, запропонувати основні напрямки її вдосконалення.

4.3.3. Характеристика кадрової політики на підприємстві туристичної індустрії

Кадри підприємства – це сукупність постійних працівників, які отримали необхідну професійну підготовку і/або мають досвід практичної роботи. В цьому пункті звіту студент ознайомлюється зі штатним розкладом працівників (табл. 4.7), посадовими інструкціями (надати приклади посадових інструкцій), положеннями про підрозділи, тощо.

Таблиця 4.7

Штатний розклад підприємства

Найменування відділу	Посада	Кількість осіб	Оклад	Фонд оплати праці	
				міс.	рік
...					
Разом			-		

Кадровий стан підприємств тур бізнесу характеризується рядом абсолютних і відносних показників, які практикант має розрахувати в своєму звіті (табл. 4.8).

Таблиця 4.8

Показники кадрового стану на підприємстві

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 38

№ з/п	Показник	Визначення показника	Значення
1	Облікова кількість працівників (Чпр облік)	всі наймані працівники, які уклали письмовий трудовий договір (контракт) і виконують постійну, тимчасову або сезонну роботу один день і більше, а також власники підприємства, якщо вони отримують	
2	Явочна кількість працівників (Чпр яв)	кількість працівників, що знаходиться на робочих місцях відповідно до режиму роботи підприємства.	
3	Середньооблікова кількість працівників визначений період часу	розраховується на основі щоденних даних про облікову чисельність. До середньооблікової чисельності зане включаються працівники, які знаходяться у відпустках по вагітності, родах, догляду за дітьми до досягнення встановленого законом віку.	
4	Структура кадрів (Стр)	частка кожної категорії працівників (керівників, спеціалістів, службовців і робітників) у загальній	
5	Якість підготовки фахівців (Яфах)	$Яфах = Чпр\ во / Чпр\ сер$ де Чпр во – спеціалісти з вищою або середньою фаховою освітою.	
6	Коефіцієнт стабільності (Кст)	$Кст = Чст / Чпр\ сер$ де Чст – кількість працівників, що працювали стабільно протягом усього звітного року.	
7	Коефіцієнт загального обороту (Коб)	$Коб = (Чп + Чзв) / Чпр\ сер$ де Чп та Чзв – кількість прийнятих і звільнених працівників за звітний період.	
8	Коефіцієнт плинності кадрів (Кпл)	$Кпл = Чзв\ пор / Чпр\ сер$ де Чзв пор – кількість звільнених працівників за звітний період, а також за власним бажанням (крім	
9	Коефіцієнт відновлення кадрів (Квід)	$Квід = Чп / Чзв$	
10	Стабільність персоналу	середній стаж роботи на підприємстві	

Студент повинен дослідити систему набору, підбору, адаптації, розстановки, оцінки та підготовки кадрів на підприємстві. Виявити вимоги та критерії відбору нових співробітників.

Проаналізувати роботу менеджера, адміністратора, порт'є (за вибором) та при виявленні недоліків в її організації – перепроектувати.

4.4. Аналіз фінансово-економічної діяльності

4.4.1. Аналіз виробничої діяльності підприємств

Виробнича діяльність підприємств туризму відображається у формах статистичної звітності:

форма №1-туризм (річна) «Звіт про туристичну діяльність»;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 39

форма № 1-КЗР (річна) «Звіт про діяльність колективного засобу розміщення»;

форма № 1-торг «Звіт про товарооборот»;

форма № 3-торг «Звіт про продаж і запаси товарів у торговій мережі та мережі ресторанного господарства» та інші.

Практиканту необхідно проаналізувати звітність підприємства в динаміці, тобто за 3-5 років. Наприклад, Звіт про туристичну діяльність дозволяє визначити цінову політику суб'єкта туристичного підприємництва та проаналізувати її за видами туризму на основі даних кількості реалізованих туристичних путівок та кількості наданих туроднів (табл. 4.9).

Таблиця 4.9

Динаміка туристичних потоків туристичного підприємства за видами туризму

№ з/п	Напрямок	Роки			Ланцюговий індекс приросту (падіння), %	
		2016	2016	2017	2016	2017
Кількість туристів, осіб						
1	Виїзний туризм					
2	Внутрішній туризм					
3	Разом					
Кількість туроднів, дні						
4	Виїзний туризм					
5	Внутрішній туризм					
6	Разом					

За розділом IV Кількість обслугованих туристів та V Розподіл туристів за метою поїздки визначається динаміка кількості туристів за видами туризму та країнами відвідування й аналізується мета подорожі (табл. 4.10).

Таблиця 4.10

Динаміка туристичних потоків за цілями

№ з/п	Мета	Роки			Ланцюгові індекси приросту (зниження), %	
		2016	2016	2017	2016	2017
1	Разом туристів, в т.ч.					
2	лікувально-оздоровча					
3	відпочинок					
4	бізнес					
5	спорт					

Студентам, що проходять переддипломну практику в закладі готельного господарства необхідно проаналізувати «Звіт про діяльність колективного засобу розміщення», де відображаються дані річної

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 40

діяльності готельного підприємства та відобразити їх в таблиці 4.11.

Таблиця 4.11

Динаміка основних показників діяльності КЗР

Найменування показника	Роки			Ланцюговий індекс приросту (падіння), %	
	2016	2016	2017	2016	2017
кількість номерів у т.ч. за категоріями:					
-кількість місць у кожному номері					
-кількість категорій номерів					
-кількість днів у періоді					
Середня кількість реалізованих номерів на день					
Середня кількість номерів, які пропонувалися для продажу					
Середня чисельність клієнтів (гостей)					
Середня кількість реалізованих спальних місць					
Середня кількість потенційних спальних місць у готелі					

За даними «Звіту про діяльність колективного засобу розміщення» необхідно проаналізувати:

- місткість і номерний фонд за кількістю місць, номерів та їхніми категоріями,

- дані про кількість обслугованих гостей, в тому числі осіб до 17 років та іноземців із зазначенням країни прибуття. Для колективних засобів розміщення, що є юридичними особами, аналізуються окремі категорії розміщених осіб (постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС із терміном перебування 1-2 дні, відпочиваючі в червні-серпні), в т.ч. діти до 17 років та регіони, з яких ці діти прибули.

Доцільним є вивчення даних нічного аудиту, який дозволяє відстежити завантаженість номерного фонду, національність, вік гостей, мету подорожі та тривалість перебування.

Оскільки підприємства ресторанного господарства відносяться до роздрібною торгівлі, ними заповнюються щорічні статистичні форми № 1-торг «Звіт про товарооборот» і № 3-торг «Звіт про продаж і запаси товарів у торговій мережі та мережі ресторанного господарства», які потрібно проаналізувати практиканту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 41

З форми № 1-торг для аналізу береться тільки роздрібний товарооборот підприємства ресторанного господарства. З форми № 3-торг «Звіт про продаж і запаси товарів у торговій мережі та мережі ресторанного господарства» аналізується розділ II «Товарооборот ресторанного господарства». Слід згадати, що товарооборот ресторанного господарства (рядок 130) – це продаж купованих товарів і продукції власного виробництва (роздрібний та оптовий продаж продукції власного виготовлення, а також внутрішньосистемний відпуск). Студенту необхідно проаналізувати меню закладу на правильність його складання та дані щодо виконання виробничої програми.

Таблиця 4.12

Виробнича програма закладу ресторанного господарства (ЗРГ)

СТРАВИ	Реалізація			
	к-ть страв, од.	питома вага, %	сума, тис. грн.	середня ціна, грн.
Перші				
Другі				
Солодкі				
Холодні				
Закуски				
Разом				

Підприємства транспорту ведуть статистичну звітність тільки щодо кількості перевезених пасажирів.

Аналітична обробка розрахунків повинна супроводжуватись складанням таблиць, графіків, діаграм, рисунків з поясненнями до них. Аналіз тенденції зміни одного показника слід освітлювати не у формі таблиці, а графіка. В останньому бажано розміщувати не тільки абсолютні значення, а й темпи щорічного росту.

При аналізі доцільним є співставлення показників діяльності окремого суб'єкта туристичного підприємництва з загальними по області або країні в цілому, тобто визначення частки.

4.4.2. Аналіз фінансового стану підприємства

Туристична діяльність підприємства забезпечується власними, а при їх нестачі залученими коштами. Змістовну і об'єктивну інформацію можна отримати на підставі вертикального і горизонтального аналізу, тобто досліджуючи структуру активу балансу (форма №1), аналізуючи напрями зміни балансових статей (табл. 4.13).

Таблиця 4.13

Горизонтальний й вертикальний аналіз балансу підприємства

Найменування	2016 рік	2017 рік	Відхилення 2017/2016 рр.
--------------	----------	----------	--------------------------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 42

статей	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	+/-	%	п.стр., %
Валюта балансу (Б)							
Актив							
I. Основні засоби, тис. грн.							
Пасив							
I. Власний капітал, тис. грн.							

Аналіз доходів та витрат підприємства варто робити на основі Форми №2 «Звіт про фінансові результати» та останнього розділу статистичних форм звітності підприємств туристичної індустрії (наприклад, основні показники фінансово-господарської діяльності колективного засобу розміщення наведені в розділі V (для КЗР фізичних осіб) і в розділі VII (для КЗР юридичних осіб) в динаміці (табл. 4.14).

Таблиця 4.14

Витяг зі звіту про фінансові результати

Назва статті	Абсолютні показники		Питома вага статей у виручці від реалізації, %		Відхилення 2017/2016 pp.		
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	Абс., тис.грн	В структурі,%	Темп росту,%
1	3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=4:3x100
Доход (виручка) від реалізації продукції							
...							

На основі Форми №1 «Баланс» та Форми №2 «Звіт про фінансові результати» необхідно провести коефіцієнтний аналіз діяльності підприємства за основними групами показників: рентабельність ліквідність та фінансова сталість (табл. 4.15).

Результати оформлюються в таблиці.

Таблиця 4.15

Основні показники фінансової оцінки підприємства туристичної індустрії

№ з/п	Коефіцієнт	Формула розрахунку	Рекомендована тенденція зміни
Фінансова стійкість			
1	Концентрації власного капіталу (КК _{ВК})	$КК_{ВК} = ВК/ВБ$, де ВБ – валюта балансу, тис. грн.	Збільшення
2	Концентрації	$КК_{ЗК} = ЗК/ВБ$,	Зменшення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 43	

	залученого капіталу(КК _{ЗК})	де ЗК – залучений капітал, тис. грн.	
3	Фінансової стабільності (КФС)	КФС = ВК/ПК де ВК – позиковий капітал, тис. грн.	>0,8
Ліквідність			
4	Абсолютна	К _{АЛ} = А ₁ /ПЗ, де А ₁ – найбільш ліквідні активи (грошові кошти), тис. грн.	>0,2 – 0,35
5	Швидка	К _{ШЛ} = (А ₁ +А ₂)/ПЗ, де А ₂ – активи, що швидко реалізуються (короткострокові фінансові вкладення та дебіторська заборгованість), тис. грн.	1,0-2,0
6	Покриття (поточна)	К _П = А ₃ /ПЗ, де А ₃ – активи, що повільно реалізуються (поточні активи)	1,5-2,5
Рентабельність			
7	Підприємства	Р _В = ЧП/В x100, де ЧП – чистий прибуток, тис. грн. В – загальні витрати, тис. грн.	Збільшення
8	Туристичної діяльності	Р _{ТД} = ЧП/ЧД x100, де ЧД – чистий дохід (виручка) підприємства від туристичної діяльності, тис. грн.	Збільшення
9	Праці	Р _{праці} = ЧП/ФОП x100, де ФОП – витрати на оплату праці, тис. грн.	Збільшення
10	Активів	Р _А = ЧП/А x100,	Збільшення
11	Власного капіталу	Р _{ВК} = ЧП/ВК x100,	Збільшення

На основі розрахунків необхідно зробити загальний висновок про фінансовий стан підприємства.

4.4.3. Аналіз системи ціноутворення на підприємстві

В даному розділі студенту необхідно:

- охарактеризувати систему цін і тарифів, що застосовується на підприємстві на основні, додаткові та спеціальні послуги (товари і продукцію) у національній та/або вільноконвертованій валюті в динаміці;
- визначити основні фактори, що впливають на рівень цін на досліджуваному підприємстві;
- узагальнити інформацію щодо застосування цінових знижок у підприємстві;
- визначити вплив цінового фактора на кінцеві результати господарської діяльності (факторний аналіз).

4.5. Маркетингова діяльності підприємства туристичної індустрії

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10-07.01/242.00.1/Б-2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 44

4.5.1. Характеристика системи маркетингу підприємства

В цьому пункті студент повинен проаналізувати організацію маркетингової діяльності на підприємстві. Слід описати функціональні обов'язки співробітників служби маркетингу, представити схему організаційної структури служби маркетингу. В разі відсутності функціональної служби треба визначити, на кого покладені обов'язки щодо маркетингової діяльності та зміст цих обов'язків.

Необхідно в звіті надати характеристику організації практичної реалізації основних функцій маркетингу (табл. 4.16)

Таблиця 4.16

Аналіз реалізації функцій маркетингу на підприємстві

№ з/п	Функція маркетингу	Спеціаліст підприємства, що відповідає за напрям	Завдання та обов'язки, що виконує спеціаліст в межах даної функції	Експертна оцінка якості виконання функцій маркетингу (за 5-бальною шкалою)
1	<i>Аналітична</i> (як на підприємстві функціонує система збору та аналізу маркетингової інформації, чи визначено чітко цільовий сегмент споживачів)			
2	<i>Планова</i> (хто відповідає за розробку стратегії і тактики маркетингу)			
3	<i>Виробнича</i> (хто здійснює практичну реалізацію маркетингової політики)			
4	<i>Контролююча</i> (на кого покладені обов'язки по маркетинговому контролю)			

Важливе значення для ефективної роботи підприємства туристичної індустрії має його маркетингова політика. Тому практиканту необхідно провести характеристику маркетингової політики досліджуваного підприємства за схемою (рис. 4.2).

Рис. 4.2. Складові маркетингової політики підприємства

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 45

А саме необхідно:

- визначити широту та глибину асортименту;
- визначити, які цінові стратегії використовує підприємство та охарактеризувати застосовані методи ціноутворення;
- здійснити аналіз системи розповсюдження послуг підприємства за наступними показниками: види посередників підприємства, їх особливості, переваги і недоліки застосованих каналів розповсюдження;
- охарактеризувати систему маркетингових комунікацій підприємства, визначивши та описавши її структуру (табл. 4.17).

Таблиця 4.17

Структура маркетингових комунікацій підприємства

№ з/п	Елемент маркетингової комунікаційної політики	Різновиди, що використовуються на підприємстві	Питома вага, %
1	Реклама		
2	Стимулювання збуту		
3	Паблік релейшинз		
4	Особистий продаж		
5	Дірект-маркетинг		
		Всього	100 %

4.5.2. Оцінка ефективності маркетингової діяльності підприємства

В цьому пункті студент повинен проаналізувати та оцінити ефективність маркетингової діяльності підприємства – бази практики. Оцінити рекламну діяльність підприємства, дати характеристику видів реклами, що застосовуються на підприємстві (табл. 4.18).

Таблиця 4.18

Розподіл бюджету по засобах поширення реклами

Засоби поширення реклами	Питома вага, % середнє значення в галузі	Питома вага, % на досліджуваному
Реклама в пресі	30	
Друкарська реклама	15	
Участь у виставках	15	
Пряма поштова	10	
Сувенірна реклама	8	
Зовнішня реклама	12	
Непередбачені витрати	10	

Студенту слід визначити доцільність використання окремих рекламних заходів, виявити резерви та дати пропозиції щодо поліпшення організації рекламних заходів та інформування покупців. Доцільно оцінити ефективність

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 46

маркетингової діяльності для найпопулярніших послуг (табл. 4.19).

Таблиця 4.19

Показники оцінки ефективності маркетингової діяльності туристичної послуги

№ з/п	Показники	Формула розрахунку	Дані підприємства	
			Попередній період	Поточний період
Показники ефективності товарної політики				
1	коефіцієнт ринкової частки (КРД)	$KPД = OP/E$ де ОП – обсяг продажів продукції підприємством; Е – загальний обсяг продажів продукції на ринку		
2	коефіцієнт передпродажної підготовки (КПП)	$KПП = Впп/Вв$ де Впп - сума витрат на передпродажну підготовку; Вв - сума витрат на виробництво (придбання) продукції		
3	коефіцієнт зміни обсягу продажів (КЗОП)	$KЗОП = OPк/OPп$ де ОПк – обсяг продажів на кінець звітного періоду; ОПп – обсяг продажів на початок звітного періоду		
Показники ефективності цінової політики				
4	коефіцієнт рівня цін (КРЦ)	$KРЦ = (Цмаx+Цмін)/(2xЦтов)$ де Цмаx - максимальна ціна послуги на ринку; Цмін - мінімальна ціна послуги на ринку; Цтов - ціна послуги, встановлена підприємством		

Продовження табл. 4.19

Показники ефективності політики розподілу				
5	коефіцієнт доведення послуги до споживача (КСБ)	$KСБ = KЗОП \times Вzk/Вzp$ де Вzk - сума витрат на функціонування системи збуту на кінець звітного періоду; Вzp - сума витрат на функціонування системи збуту на початок звітного періоду		
Показники ефективності політики просування				
6	коефіцієнт рекламної діяльності (Крекл.д)	$Kрекл.д = KЗОП \times Врк/Врп$ де Врк - витрати на рекламну діяльність на кінець періоду; Врп - витрати на рекламну діяльність на початок періоду		
Показники ефективності маркетингової діяльності				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 47

7	проміжний коефіцієнт ефективності марке-тингової	$K_{\text{пром}} = (K_{\text{РД}} + K_{\text{ПП}} + K_{\text{ЗОП}} + K_{\text{РЦ}} + K_{\text{СБ}} + K_{\text{рекл.д}}) / 6$		
8	Підсумковий коефіцієнт ефективності	$D_o = K_{\text{пром}} \times K_{\text{пл}} \times K_{\text{вз}}$ де $K_{\text{пл}}$ - коефіцієнт поточної ліквідності; $K_{\text{вз}}$ - коефіцієнт забезпеченості власними засобами		

Залежно від набутих значень підсумкового коефіцієнта ефективності маркетингової діяльності для певної послуги, підприємства поділяються на наступні групи:

1. Ринкові лідери (більше 9) – організації, що мають максимальний коефіцієнт конкурентоспроможності. Як правило, ці організації мають максимальну ринкову частку при продажах і є лідерами в ціновій політиці, оптимізації витрат і так далі. Характерною їх поведінкою є оборона.

2. Ринкові претенденти – це організації, розрахунковий коефіцієнт конкурентоспроможності яких лежить в діапазоні від 3,1 до 9. Зазвичай такі організації борються за збільшення ринкової частки продажів, проводять ціновий демпінг. Для них характерна стратегія атаки за усіма напрямками діяльності.

3. Ринкові послідовники – організації, розрахунковий коефіцієнт конкурентоспроможності яких знаходиться в діапазоні від 1 до 3. Вони проводять політику того, що йде за галузевим лідером, не ризикують, але і не проявляють пасивності. Такі організації копіюють діяльність лідера, але діють обачніше і розраховують на менші ресурси. Вони, як правило, схильні до атак з боку ринкових претендентів.

4. Організації, що діють в ринковій ніші, розрахунковий коефіцієнт конкурентоспроможності яких знаходиться в діапазоні від 0,99 до - 6,9. Організації цієї групи обслуговують невеликі ринкові сегменти, які інші учасники конкуренції не враховують, і відрізняються високим рівнем спеціалізації. Коло клієнтів обмежене, характерний високий рівень цін. У своїй діяльності такі організації спираються на клієнтів і максимально залежать від них.

5. Банкроти – організації з коефіцієнтом конкурентоспроможності від -7 до - 10. Вони приймають режим зовнішнього управління і здійснюють заходи щодо виходу з банкрутства або проводять розрахунки з кредиторами і ліквідовуються.

Залежно від виявленого типу підприємства запропонувати маркетингову стратегію розвитку підприємства на ринку.

2.2. Індивідуальне завдання студента

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 48

Залежно від отриманих теоретичних знань, наукових інтересів та особистих побажань студент повинен розробити конкретні та обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення окремого напрямку (напрямів) роботи підприємства або впровадження певного нововведення (інновації).

Пропозиції можуть бути спрямовані як на удосконалення існуючих функціональних напрямів діяльності підприємства (фінансово-економічна, управління персоналом, маркетингова, фінансово-облікова, оперативна та організаційно-технологічна діяльність тощо), так і передбачати принципи нововведення (впровадження нових продуктів, диверсифікація, нова спеціалізація діяльності, здійснення реального чи фінансового інвестування, вихід на зовнішні ринки та інше).

Розробка пропозицій повинна ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного та закордонного досвіду кращих підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

У звіті результати проведеної роботи викладаються за такою структурою:

- загальна характеристика суті пропозиції (нововведення, що пропонується здійснити).

- обґрунтування доцільності застосування пропозиції (нововведення) та очікувані результати від її реалізації, в тому числі розрахунок економічного ефекту.

- стан готовності підприємства до введення пропозиції (нововведення).

- план організаційно-економічних заходів, необхідних для впровадження даної пропозиції.

2.3. Рекомендовані навчально-методичні видання

1. Архіпов В.В. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства [Текст] : навчальний посібник / В. Архіпов, В. Русавська. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 340 с.

2. Архіпов В.В. Організація ресторанного господарства [Текст] : навчальний посібник / В. Архіпов, В. Русавська. – 2-е вид. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 279 с.

3. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності [Текст] : навч. посіб. : рекомендов. М-вом освіти і науки, молоді та спорту України для студ. вищ. навч. закл. / С.С. Галасюк, С.Г. Нездоймінов; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Одес. нац. екон. ун-т. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 178 с.

4. Герасименко В.Г. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів: навч. посібник / В.Г. Герасименко, А.В. Замкова. – Харків: Бурун Книга, 2012. – 112 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 49

5. Круль Г.Я. Основи готельної справи [Текст] : навчальний посібник / Галина Круль ; М-во освіти і науки України, Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 367 с.

6. Мальська М.П. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика: навч. посібник/ М.П. Мальська, О.Ю. Бордун. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 248 с.

7. Мальська М.П. Готельний бізнес: теорія та практика [Текст] : підручник / Марта Мальська, Ігор Пандяк ; М-во освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 470 с

8. Маркетинг туризму : навч. посібник. – К.: Вид-во Європ. ун-ту. – 2013. – 427 с.

9. Маркетинг турпродукту : підручник/ Карягін Ю.О.[та ін.]. – К.: Кондор, 2010. – 394 с.

10. Менеджмент готелю: економіко-організаційні аспекти : навчальний посібник / Христо Роглев [та ін.]; ред. Георгій Мунін; Мукачівський державний університет. – К. : Кондор, 2012. – 442,[2] с.

11. Менеджмент і маркетинг туризму : навч. посібник/ [Афонченкова Т.М. та ін.]. – К.: Видавництво Ліра-К, 2013. – 364 с.

12. Мостова Л.М. Організація обслуговування на підприємствах ресторанного господарства [Текст] : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Л.М. Мостова, О.В. Новікова. – К. : Ліра-К, 2011. – 386 с.

13. Організація готельного господарства [Текст] : навчальний посібник / Ольга Головка [та ін.]; М-во освіти і науки України, Мукачівський державний університет. – К. : Кондор, 2012. – 408 с.

14. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства [Текст] : підручник / Анатолій Мазаракі [та ін.] ; ред. Ніла П'ятницька; М-во освіти і науки України, Київський нац. торговельно-економічний ун-т. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 579 с.

15. Правик Ю.М. Маркетинг туризму: підручник. – К.: Знання, 2013. – 303 с.

16. Ростовський В.С. Барна справа: навч. посібник. – 2-ге вид./ В.С. Ростовський, С.М. Шамаєн. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 395 с.

17. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т.І. Ткаченко. – К.: КНТЕУ, 2013. – 536 с.

18. Топольник В.Г. Управління якістю продукції та послуг в готельно-ресторанному господарстві: навч. посібник/ В.Г. Топольник. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. – 392 с.

3. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Підсумком практики є складання диференційованого заліку шляхом

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 50

захисту звіту про проходження переддипломної практики.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Звіт з практики має бути викладений державною мовою, стиль – науковий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність – логічна. Усі сторінки текстової частини повинні мати наскрізну нумерацію. Орієнтовний обсяг звіту з переддипломної практики – 45-60 сторінок.

Звіт має бути надрукованим на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через 1,5 міжрядкові інтервали, шрифт – Times New Roman, 14. Текст звіту розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: зверху – 20 мм, знизу – 20 мм, з лівого боку – 30 мм, з правого – 10 мм.

На початку звіту має бути наведений його зміст з вказанням сторінок розміщення окремих розділів, списку використаних джерел, додатків. Текст основної частини звіту ділиться на розділи. Заголовки усіх структурних частин звіту: «ЗМІСТ», «РОЗДІЛ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ», пишуть (друкують) великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів пишуть (друкують) маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Першою сторінкою роботи є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок звіту. На титульній сторінці номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Зміст, список використаних джерел як розділи не нумеруються. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять. Потім з нового рядка друкують (пишуть) заголовок розділу.

Підрозділи нумерують в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка, наприклад: 1.2 (другий підрозділ першого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок підрозділу.

Ілюстрації (фотографії, схеми, графіки тощо) і таблиці необхідно подавати в звіті безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих в додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад, «Рис. 1.2.» (другий рисунок першого розділу). Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За необхідності ілюстрації доповнюються пояснювальними даними (підрисунковий текст).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 51

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею симетрично до тексту. Назву починають з великої літери. Назву не підкреслюють, крапку в кінці не ставлять.

Таблиці нумерують послідовно у межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад «Продовження табл. 4.1».

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.2) – друга формула третього розділу.

Використані у звіті джерела можна розміщати в списку одним з таких способів: в порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, в хронологічному порядку.

При посиланні у тексті звіту на джерело інформації в квадратних дужках наводиться його порядковий номер у списку використаних джерел і сторінка, з якої цитується текст, наприклад: [8, с. 20-21]. Посилання на ілюстрації роботи вказуються порядковим номером ілюстрації, наприклад: рис. 1.2. Посилання на формули вказуються порядковим номером формули у дужках, наприклад: «у формулі (2.3)».

Додатки оформляються як продовження звіту на наступних її сторінках і розміщуються в порядку появи посилань на них у тесті. Кожний додаток повинен починатись з нової сторінки. Додаток повинен мати тематичний змістовний заголовок, вписаний (надрукований) угорі малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами з першої великої вписується (друкується) слово «ДОДАТОК» і велика літера, що позначає додаток.

Оформлений згідно з вимогами звіт перевіряється і затверджується керівниками практики від підприємства і навчального закладу. Оцінка і підписи керівників проставляються на титульній сторінці і скріплюються печаткою підприємства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 52

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінювання знань студентів здійснюється перед комісією з викладачів кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, рішенням якої визначається диференційована оцінка у балах за вимогами кредитно-модульної системи, яку проставляють у відомість, залікову книжку.

Враховуючи набрану кількість балів, звіт з переддипломної практики оцінюється наступним чином:

«Відмінно», А – 90 – 100 балів;

«Дуже добре», В – 82 – 89 балів;

«Добре», С – 74 – 81 балів;

«Задовільно», D – 64 – 73 бали.

«Достатньо», Е – 60 – 63 балів;

«Незадовільно – з можливістю повторного складання», FХ – 35-59 балів.

Визначення рівня знань та навичок здійснюється за такими критеріями:

- оцінці А «відмінно» відповідає виявлення всебічного систематичного і глибокого знання програмного матеріалу; чітке володіння понятійним матеріалом, методами та інструментарієм оцінки діяльності закладів готельного й ресторанного господарств; ґрунтовний звіт щодо проходження технологічної практики з висвітленням всіх основних розділів; уміння використовувати набуті знання на практиці;

- оцінкам В або С «добре» відповідає виявлення всебічного систематичного і глибокого знання матеріалу; чітке володіння понятійним матеріалом, методами та інструментарієм оцінки діяльності закладів готельного й ресторанного господарств; ґрунтовний звіт щодо проходження технологічної практики з висвітленням не всіх основних розділів; уміння використовувати набуті знання на практиці;

- оцінкам D або E «задовільно» відповідає виявлення не глибокого знання матеріалу; чітке володіння понятійним матеріалом, методами оцінки діяльності закладів готельного й ресторанного господарств; ґрунтовний звіт щодо проходження технологічної практики з висвітленням не всіх основних розділів, ігнорування принципово важливих складових технології обслуговування на базі практики; уміння використовувати набуті знання на практиці, допускаючи не принципові помилки.

- оцінкам FХ або F «незадовільно» відповідає виявлення поверхових та неглибоких знань; володіння окремими категоріями понятійного матеріалу, одним чи двома методами оцінки діяльності закладів готельного й ресторанного господарств; неструктурований звіт щодо проходження технологічної практики з висвітленням не всіх основних розділів, ігнорування принципово важливих складових технології обслуговування на базі практики; невміння використовувати набуті знання на практиці.

Якщо студент не виконав завдання, що передбачене програмою практики, не склав відповідно до вимог змістовного звіту, не захистив свій звіт або

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 53

одержав на захисті незадовільну оцінку, він не переводиться на наступний рік навчання. Студенти, які не виконали програму практичної підготовки, або отримали негативну оцінку при захисті звіту в комісії, відраховуються з університету. Повторний захист звіту із практики забороняється. Студенту може бути надано право виконати практику повторно за умов, які визначає університет.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ВИДАННЯ

1. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний та ресторанный бізнес : ціноутворення, конкуренція, державне регулювання : навч. посіб. – К. : Знання України, 2006. – 352 с.
2. Мунін Г.Б., Тимошенко З.І., Самарцев Є.В., Змійов А.О. Маркетинг туризму: навч. посібник. Ч. I. – Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 324 с.
3. Афонченкова Т.М., Булюк О.В., Масенко Б.П. Менеджмент і маркетинг туризму : навч. посіб. / за ред. О. Є. Лугініна. Київ : Ліра-К, 2013. –364 с.
4. Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ : Альтерпрес, 2008. – 288 с.
5. Балашова Р.І. Організація діяльності туристичного підприємства : навч. посіб. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 184 с.
6. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: Навчальний посібник. – Київ: Альтерпрес. 2010. – 400 с.
7. Бородкіна Н.О., Бачинська О.М. Маркетинг: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Житомир: ЖДТУ. – 2005. –188 с.
8. Вакалюк В.А. Опорний конспект лекцій з курсу «Управління проектами»: навч. посібник. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 132 с.
9. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу : навч. посіб.; Тавр. нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. – Київ : Освіта України, 2013. – 508с.
10. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу : навч. посіб. – Київ : ЦУЛ, 2007. – 224 с.
11. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: навч. посіб. 5-те вид., випр. і доп. – Київ: Знання, 2006. – 261 с.
12. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 324 с.
13. Кудла Н.Є. Менеджмент туристичного підприємства : підручник. – Київ: Знання, 2013. – 343 с.
14. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). 3-е вид. – Київ : Альтпрес, 2005. – 253 с.
15. Любіцева О., Бабарицька К. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет",

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 54

2008. – 335 с.

16. Любіцева О.О. Методика розробки турів. – Київ: Альтерпрес, 2003. – 104 с.

17. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Організація та планування туристичних підприємств : теорія та практика : навч. посіб. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 248 с.

18. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

19. Машина Н.І. Страхування для туристських підприємств. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 368 с.

20. Менеджмент суб'єктів господарювання: проблеми та перспективи розвитку : колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Тарасюк Г.М. – Житомир : ЖДТУ, 2013. – 392 с.

21. Михайліченко Г.І. Практика організації туристичних подорожей: Навч. посіб. – Київ: КНТЕУ, 2003. – 156 с.

22. Михайліченко Г.І., Єременко А.Ю. .Організація туристичних подорожей: навч. посіб. – Київ: 2012. – 392 с.

23. Мунін Г.Б., Карягін Ю.О., Роглев Х.Й., Руденко С. І. Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу : навч. посіб. / за заг. ред. М. М. Поплавського, О.О. Гоца. – Київ: Кондар, 2008. – 460 с.

24. Мунін Г.Б., Тимошенко З.І., Самарцев Є.В., Змійов А.О. Маркетинг туризму: навч. посібник. – Ч. II. – Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 427 с.

25. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н.О. Готельно-ресторанний бізнес. Менеджмент : навч. посіб. – 3-тє вид. – Київ : ЦУЛ, 2010. – 344 с.

26. Панченко Ю.В., Лугінін О.Є., Фомішин С.В. Менеджмент внутрішнього і міжнародного туризму : навч. посіб. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 342 с.

27. Писаревський І.М., Погасій С.О., Покогодна М.М. Організація туризму: підручник. / за ред. І.М. Писаревського. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 541 с.

28. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства : навч. посіб. – Київ. : ЦУЛ, 2007. – 344 с.

29. Роглев Х.Й., Левітас Г.Г., Драпушко Р.Г., Гарагонич В.В. Менеджмент готелю : економіко-організаційні аспекти : навч. посіб. – Київ: Кондор, 2012. – 443 с.

30. Сокол Т.Г. Організація туристичної діяльності: Підручник / За заг. ред. В.Ф. Орлова. – Київ: ЦУЛ, 2006. – 264с.

31. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: Розробка, обґрунтування та аналіз: Навч. посібник. – Київ: Каравела, 2008. – 280 с.

32. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. посібн. 4-те вид / Г. М. Тарасюк. – Київ: Каравела, 2012. – 352 с.

33. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 537 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2016	Ф-19.10- 07.01/242.00.1/Б- 2020
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 55 / 55</i>

34. Чорненька Н.В. Організація туристичної індустрії : навч. посіб. 3-тє вид., доп. і перероб. – Київ : Атіка, 2006. – 264 с.

35. Шегда А.В. Менеджмент : Підручник – Київ.: Знання, 2004. – 687 с.